

§ 6**Yttrande över remiss av ”LSS-utredningen (SOU 2018:88)”**

AMN 2020-0745-1.6

Arbetsmarknadsnämndens beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet *LSS-utredningen (SOU 2018:88)*, till arbetsmarknadsnämnden för yttrande.

Utredningen har haft i uppdrag att se över assistansersättningen i socialförsäkringsbalken, och delar av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Syftet har varit att skapa en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling av insatsen personlig assistans och att få till stånd mer ändamålsenliga insatser i LSS.

Utifrån arbetsmarknadsnämndens uppdrag, utgår förvaltningens förslag till remissvar från utredningens avsnitt som rör arbetsmarknadsfrågor.

Utredningen konstaterar att den insats som flest personer beviljas enligt LSS är daglig verksamhet, dit drygt hälften av de som avslutar gymnasiesärskola går vidare direkt.

Utredningen anser att en vägledning bör tas fram vad gäller utformningen av daglig verksamhet för dem som står längst ifrån den ordinarie arbetsmarknaden för att öka möjligheterna att förvärva och bibehålla förmågor. Utgångspunkten bör vara en kartläggning av förhållandet mellan insatsen daglig verksamhet och arbetsmarknads- och utbildningsområdena. Det kan behövas särskilda insatser för att undanröja hinder för övergång till arbete och studier för gruppen.

Utredningen föreslår vidare att den enskilde inom ramen för insatsen daglig verksamhet ska ha rätt till en inledande kartläggning för att fastställa hur den bäst kan anpassas och utformas utifrån de individuella behoven.

Arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig positiv till förslagen, och vill poängtera att det är viktigt att kommunen utifrån sin viktiga roll inkluderas i arbetet med att ta fram en vägledning gällande utformningen av daglig verksamhet.

Arbetsmarknadsförvaltningen delar också uppfattningen att alla inom daglig verksamhet ska ha rätt till en individuell kartläggning för att identifiera kompetens, och bör ske återkommande då förutsättningarna kan förändras. Det finns risk för inlåsningsseffekt, och att alla som har möjlighet inte går från skola till arbete, eller vidare från daglig verksamhet till arbete. Återkommande kartläggningar skulle kunna minska risken för inlåsningsseffekt.

Det är även viktigt att tydliggöra ansvarsfördelning mellan stat och kommun, för att säkerställa att personer får rätt stöd och förutsättningar till meningsfull sysselsättning.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser även att vuxenutbildningens roll kan lyftas betydligt i sammanhanget då vuxenutbildningen och dess möjligheter att ge adekvat stöd är av avgörande betydelse för att fler ska kunna gå från sysslolöshet eller daglig verksamhet till studier som skulle kunna leda vidare mot ett arbete.

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 10 september 2020.

Förslag till beslut

Ordföranden Karin Ernlund (C), ledamoten Andrea Hedin m.fl. (M), tjänstgörande ersättaren Johan Hjelm (L), samt ledamoten Magnus Runsten (MP) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Ledamoten Rashid Mohammed m.fl. (V) framlade ett annat förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta enligt detta förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen till beslut mot varandra.

Nämnden beslutade utan omröstning enligt ordföranden Karin Ernlund (C), ledamoten Andrea Hedin m.fl. (M), tjänstgörande ersättaren Johan Hjelm (L), samt ledamoten Magnus Runsten (MP) förslag till beslut.

Reservation

Ledamoten Rashid Mohammed m.fl. (V) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag enligt följande.

Förslag till beslut:

Att avslå förslaget

Att därutöver utöver anföra

Den LSS-utredning är ett misslyckande som inte respekterar lagens intentioner.

För Vänsterpartiet är det en självklarhet att alla människor ska kunna leva fullvärdiga liv. Vi kommer att agera för att utredningen nu läggs i papperskorgen och att de lagändringar som behövs för att säkra människors lika värde kommer till stånd.

Personlig assistans har förbättrat livskvaliteten enormt för många och är en av de viktigaste jämlikhetsreformerna i Sveriges historia. Vi kommer aldrig att acceptera något annat än att lagens grundintention erkänns, med fokus på lika rätt och full delaktighet i samhället för alla dem som behöver assistans.

Cirka 2000 människor har fått assistansen indragen under de senaste åren, men den aktuella LSS-utredningen har ingen lösning på det. Den föreslår bland annat att barn under 16 år inte ska få någon assistans överhuvudtaget utan istället punktinsatser via kommunen. Människor med intellektuella funktionshinder, som tex autism, förlorar också assistansen. Utredningens förslag är oacceptabla och riskerar att radera LSS som reform. Många familjer med funktionshindrade barn kommer inte att orka när barnen inte får sina rättigheter tillgodosedda.

Särskilt uttalande

Ordförande Karin Ernlund (C), ledamoten Andrea Hedin m.fl. (M), tjänstgörande ersättaren Johan Hjelm (L), samt ledamoten Magnus Runsten (MP) lämnade följande särskilda uttalande.

Den grönbå majoriteten i Arbetsmarknadsnämnden instämmer i förvaltningens yttrande över LSS-utredningen och vill lägga till att även insatsen personlig assistans är viktig ur ett arbetsmarknadsperspektiv. Olika former av LSS-stöd fyller en viktig funktion också för personer med funktionsnedsättningar som inte är i kontakt med daglig verksamhet och många i målgruppen hade/kommer inte kunna arbeta eller utbilda sig utan att ha assistans i sin vardag. Vi hoppas därför att regeringen tar med sig sysselsättningsaspekten i den fortsatta hanteringen av hur framtidens LSS-stöd ska utformas. LSS-utredningen nämner idag enbart sysselsättningsaspekten i förhållande till daglig verksamhet, vilket blir otillräckligt eftersom långt ifrån alla i målgruppen för LSS är i behov av daglig verksamhet. Vi har mycket, ur både ett socialt och ekonomiskt perspektiv, att vinna på att fler kan delta på den reguljära arbetsmarknaden oavsett funktionsnedsättning eller inte. Personlig assistans är en viktig förutsättning för att uppnå detta.

Särskilt uttalande

Vice ordförande Salar Rashid m.fl. (S) lämnade följande särskilda uttalande.

LSS-utredningen är omfattande och heltäckande vilket innebär att olika områden som rör livets olika skeenden fångas upp. Vi anser att alla oavsett funktionsförmåga ska ha rätt till integritet, självbestämmande och möjlighet att kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap. Vi välkomnar alla förslag som syftar till att identifiera och avlägsna hinder som motverkar att alla får jämlika levnadsvillkor.

Utgångspunkten för en ny lagstiftning måste vara att de insatser och det stöd som ges ska anpassas individuellt efter den enskildes behov och stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv. Samtidigt som den enskildes rättigheter ska stärkas behöver arbetsvillkoren och arbetsmiljön stärkas för alla som arbetar med att ge stöd och service. Vi finner att utredningen har på ett bra sätt tillgodosett detta bland annat genom att man föreslår att krav ska ställas på assistansanordnare att följa villkoren i centrala kollektivavtal.

Regeringen tillsatt 2018 en utredning med syfte att göra en översyn av yrket personlig assistent. Utredningen *Översyn av yrket personlig assistent (SOU 2020:01)* är klar och har identifierat ett antal områden som behövs för att säkerställa goda arbetsförhållanden för personliga assistenter och samtidigt trygga assistansanvändarnas självbestämmande. Det handlar om att ge tryggare anställningsvillkor, utveckla arbetsmiljöarbetet och minska osäkerheten om arbetsuppgifter. Vi finner att förslagen harmoniserar väl med LSS-utredningens intentioner om trygghet, kvalitet och likvärdighet i insatserna.

Kommunerna, regionerna och staten behöver vässa till sina arbeten för att målsättningarna i funktionshinderpolitiken ska uppnås. De brister som idag råder behöver mötas och lösas. Några av bristerna kan med enkla medel fixas och skulle leda till att fler steg tas närmare målen.

Rätten till arbete är grundläggande. Samhället ska göra sitt yttersta för att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i arbetslivet. Därför är det alarmerande att utredningen skriver att: *”... flera studier pekar på att personer som gått i särskola stängs ute från arbetsmarknaden, och när de med automatik får plats i daglig verksamhet så blir de inte prioriterade av Arbetsförmedlingen.”* Arbets-

förmedlingen måste börja prioritera personer med funktionsnedsättning och säkerställa att varje enskilds kompetenser tas tillvara. Till sitt förfogande har Arbetsförmedlingen flera åtgärder att sätta in för att stötta fler ut i arbete och sysselsättning. Varje individ måste ha rätt till en kartläggning med tydliga målsättningar. Men det är också viktigt som arbetsmarknadsförvaltningen skriver att kartläggningarna görs återkommande eftersom individers mående, kunskaper och liv förändras genom åren.

Vi delar de synpunkter som kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor framför kring vikten av att insatser som beviljas enligt LSS till personer med omfattande funktionsnedsättningar måste ta hänsyn till att varje individ är unik. Det innebär att det måste finnas utrymme för tolkningar och tillämpningar som kan anpassas till den enskildes faktiska behov.

Stockholm har under många år haft ett stort underskott av bostäder med särskild service enligt LSS och SoL. Bristen på lämpliga boenden gör att staden tvingas köpa platser utanför stadens verksamheter, något som både är negativt för stockholmarna som behöver lämna orten där de växt upp och för stadens ekonomi. Ansvaret för att få fram bostäder ligger på kommunerna och här har Stockholm ett ansvar ta. Fler åtgärder behöver sättas för att öka tillgången till bostäder. Därför har vi socialdemokrater föreslagit att staden inför en stadsövergripande beställarfunktion för på ett bättre sätt planera och möta behoven av boenden. Staten bör överväga att sätta in flera sanktioner gentemot de kommuner som inte lever upp till sina åtaganden.

Slutligen framgår det att om utredningens förslag skulle realiseras kommer kommunernas kostnader att öka markant. Det är av stor vikt att staten kompenserar kommunen för alla kostnader eftersom det är en kostnadsförskjutning som sker.

Ersättaryttrande

Ersättaren Ofelia Namazova Venneman (KD) lämnade följande ersättaryttrande.

Den grönbå majoriteten i Arbetsmarknadsnämnden instämmer i förvaltningens yttrande över LSS-utredningen och vill lägga till att även insatsen personlig assistans är viktig ur ett arbetsmarknadsperspektiv. Olika former av LSS-stöd fyller en viktig funktion också för personer med funktionsnedsättningar som inte är i kontakt med daglig verksamhet och många i målgruppen hade/kommer inte kunna arbeta eller utbilda sig utan att ha assistans i sin vardag. Vi

hoppas därför att regeringen tar med sig sysselsättningsaspekten i den fortsatta hanteringen av hur framtidens LSS-stöd ska utformas. LSS-utredningen nämner idag enbart sysselsättningsaspekten i förhållande till daglig verksamhet, vilket blir otillräckligt eftersom långt ifrån alla i målgruppen för LSS är i behov av daglig verksamhet. Vi har mycket, ur både ett socialt och ekonomiskt perspektiv, att vinna på att fler kan delta på den reguljära arbetsmarknaden oavsett funktionsnedsättning eller inte. Personlig assistans är en viktig förutsättning för att uppnå detta.